

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.10, No.3, 2015, pp.174-188

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 3 ที่ประสบความสำเร็จ

A STUDY OF THE ACADEMIC LEADERSHIP OF SUCCESSFUL SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

นางปาลิดา ยงทวี *

Palida Youngtawee

รศ.ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล **

Assoc. Prof. Dr.Nantarat Charoenkul

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 3 ที่ประสบความสำเร็จ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร
และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ได้รับรางวัลพระราชทานปี 2551-2557 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 237 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะมาตรา
ส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 อยู่ในระดับมากในทุกๆด้าน โดยรายด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ รองลงมา
ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ทั้งนี้ด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเมื่อ
พิจารณาตามองค์ประกอบย่อยพบว่า ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
คือ ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: palidahso@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: nantarat@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The objective of this survey research was to study of the academic leadership of successful school administrators under the secondary educational service area 3 as perceived by 237 school administrators and teachers in the secondary educational service area 3's schools which received royal award school year 2008 – 2014. The research instrument used in this study was a rating scale questionnaire. Data was analyzed using the SPSS program. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

As for the result of this research, it was found that overall the academic leadership of successful school administrators was rated at a high level. Considering the main components, it was found that the academic leadership of successful school administrators are overall, at a high level, where the highest mean fell on the factor of promoting a positive school learning climate, followed by the factor of defining the school's mission, and managing instructional programs receiving the lowest mean. Regarding the sub-factors, the element of providing incentives for learning obtained the highest mean while supervising and evaluating instruction obtained the lowest mean.

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ/ ผู้บริหารการศึกษา/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

KEYWORDS: ACADEMIC LEADERSHIP/ SCHOOL ADMINISTRATOS/ THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

บทนำ

โลกในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวก็คือ การพัฒนาคุณภาพของคน การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา การมีส่วนร่วมของภาคีในการพัฒนาคนและการศึกษา ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ "สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง" การพัฒนาการศึกษาของประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในการศึกษาของประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงการศึกษา ทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางการศึกษาด้วยการสร้างฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการ

ของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สถานศึกษาจึงมีบทบาทและมีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของคน เนื่องจากการดำเนินงานในสถานศึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนโดยตรง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จึงกำหนดภารกิจของสถานศึกษาให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น โดยกำหนดไว้ในมาตรา 15 ให้มีการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย มาตรา 24-30 ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มาตรา 38 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา มาตรา 47-51 ว่าด้วยระบบประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 มาตรา 39 และ 40 โดยกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานสุดท้าย เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553)

สถานศึกษาจึงมีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ ประเทศ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จะเห็นว่าคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ และการที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพ พิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องดำเนินงานตามภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถและจะต้องเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งนี้จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งคือความเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล่าวคือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีหลักบริหารการศึกษา ปรัชญาของการใช้หลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการนิเทศ กำกับ ติดตามให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

จากงานวิจัยของหลายประเทศได้ข้อสรุปตรงกันว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญลำดับต้นที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ ประเทศต่าง ๆ จึงดำเนินยุทธศาสตร์ที่จะให้ผู้บริหารมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องมีความสามารถเพียงพอ โดยเฉพาะเรื่องการจัดโปรแกรมการเรียนให้กับนักเรียน และการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารในเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อความเป็นเลิศให้แก่นักเรียน (พัฒนา อำท้าว, 2548) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญต่อการบริหารและ

จัดการศึกษา ผลงานของสถานศึกษาเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ สถานศึกษาที่นักเรียนมีคุณภาพดี มักจะเป็นสถานศึกษาที่ผู้บริหารสนใจงานวิชาการ (ธีระ รุญเจริญ, 2546)

ปัจจัยประการหนึ่งในการสร้างเสริมการเรียนรู้ที่จะทำให้คุณภาพการเรียนรู้ของเด็กไทยได้มาตรฐานสูงระดับโลก คือภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง โดยผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) ที่เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (รุ่ง แก้วแดง, 2545) นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 7 เกณฑ์พิจารณาข้อที่ 1 ได้กำหนดให้ผู้บริหารจัดการตามบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารในด้านการบริหารงานวิชาการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554)

ด้วยความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการดังกล่าว ประกอบกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นเขตพื้นที่การศึกษา 10 อันดับแรกที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2556 สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และได้รับรางวัล 60 เหรียญทอง 16 เหรียญเงิน 6 เหรียญทองแดง ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาตินักเรียน ครั้งที่ 63 และมีโรงเรียนได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 26 โรงเรียนจากจำนวน 47 โรงเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตการศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการนำไปพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ อันจะส่งผลต่อการสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อบรรยายถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ประสบความสำเร็จ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ หมายถึง ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานปี 2551-2557 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 7 โรงเรียน จำนวน 27 คน (ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ)

2. ครูในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ 7 โรงเรียน จำนวน 428 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูจำนวน 210 คน ได้จากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. กำหนดตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และสร้างข้อคำถาม โดยใช้กรอบแนวคิดของ Hallinger & Murphy (1985) เป็นหลักพร้อมทั้งข้อมูลจากนักวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดกรอบการวิจัยมาประกอบในรายละเอียด แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและจัดทำแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้มีความรู้ และมีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความถูกต้องของสำนวนภาษา
4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในการคำนวณค่าทางสถิติดังกล่าวโดยอาศัยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็นกลุ่มครูและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 รวมจำนวน 237 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 26-35 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์การเป็นครูในโรงเรียน 13-15 ปี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ประสบความสำเร็จ

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบหลัก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ซึ่งด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ทั้งนี้ด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบย่อยด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดรองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ องค์ประกอบย่อยด้านการประสานการใช้หลักสูตร ส่วนองค์ประกอบย่อยด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบย่อยด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู และองค์ประกอบย่อยด้านการอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบย่อยด้านการบริหารเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ตามการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑา วิญญูโสภิต (2547) ที่ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชาติ วิลาศรี (2549) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบหลัก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูร อาคม (2548: 50) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และด้วยเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 อยู่ในเกณฑ์ดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2556) ทำให้ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จะต้องเอาใจจริงเอาใจใส่ดูแล ใส่ใจการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนเป็นการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับครูและนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985: 221) ที่กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารวิชาการ คือ การกำหนดและการสื่อสารภารกิจหรือวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Knezevich (1984)

ที่ได้กำหนดบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการบริหารงานสถานศึกษาว่าเป็นผู้กำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะต้องช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายได้ มีความสามารถในการชี้แจง ทำความเข้าใจ เขียน วัตถุประสงค์ขององค์การ มีความรู้และทักษะในระบบการจัดสรรงบประมาณแบบโครงการและการบริหารโดย ยึดวัตถุประสงค์และผลงาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูใน การปฏิบัติงานอย่าง ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบ งาน ทั้งนี้เนื่องจากการจะดำเนินการใด ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นจะต้องมีผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวความคิดของ อาคม วัดโสง (2547) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ บุคลากรทราบบทบาทและหน้าที่ของตนนั้นจะต้องมอบหมายงานให้บุคลากรอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาถึงความต้องการของครูประกอบการกำหนดเป้าหมายของ โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับความต้องการของครู ในการกำหนดเป้าหมายค่อนข้างน้อย จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูคิดว่าตนเองไม่มีส่วนในการกำหนด เป้าหมาย และอาจส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครู

ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538) ที่กล่าวว่า การสื่อสารเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำที่ทำให้ผู้อื่นปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับแนวความคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องแน่ใจว่า ครู ผู้ปกครอง นักเรียนมีความเข้าใจต่อความสำคัญของเป้าหมายของโรงเรียนโดยมี การปรึกษา พูดคุย ทบทวน ความเข้าใจเรื่องเป้าหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูด สื่อสาร และการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร และงบประมาณในการ สื่อสาร สามารถสื่อสารได้ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าเมื่อสิ้นปีการศึกษา โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน จะต้องจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี และรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ ซึ่งถือว่าเป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการจัดทำเป็นประจำทุกปีการศึกษานอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาประชาสัมพันธ์เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบโดยใช้วิธีการที่ หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้านเวลาและงบประมาณ โรงเรียนจึงมักจะ แจ้งเป็นหนังสือราชการถึงผู้ปกครองซึ่งอาจทำให้การสื่อสารไม่ครอบคลุมและสื่อสารได้ไม่ทั่วถึง

ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะ ผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อ เปรียบเทียบกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านอื่น ๆ พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อรพร อุณากรสวัสดิ์ (2536) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีระดับที่ปฏิบัติในลำดับต่ำที่สุด คือ ด้านการนิเทศและ การประเมินผลด้านการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศและ

การประเมินผลการสอนของครูค่อนข้างน้อย จึงอาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาลี มณีศรี (2538) ที่กล่าวว่า การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมและสร้างสรรค์ให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการภายในโรงเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครูค่อนข้างน้อย ทำให้ครูไม่ได้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้ครูไม่ได้ปรับปรุงวิธีการสอนให้ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูบันทึกผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปพิจารณาหาแนวทางช่วยเหลือและสนับสนุนต่อไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ อารมย์ ฉนวนจิตร (2552) ที่กล่าวว่า การบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐานและสรุปการประเมินไว้ในแหล่งเดียวกัน เพื่อใช้ศึกษาพิจารณาอย่างเป็นเอกสารที่นำไปอ้างอิงเพื่อปรับปรุงการนิเทศขั้นต่อไป นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูไปสังเกตการสอนของครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนและเพื่อนครูอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนยังขาดความหลากหลาย และครูมีภาระงานหลักที่จะต้องรับผิดชอบในด้านการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนจึงไม่มีการกำหนดให้ครูไปสังเกตการสอนของครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนและเพื่อนครูอื่นๆ

ด้านการประสานการใช้หลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า ครูรับรู้ว่าคุณสมบัติของสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการประสานการใช้หลักสูตร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องงานวิจัยของ มณฑา วิญญูโสภิต (2547) ที่ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร พบว่า ครูมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการประสานการใช้หลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการประสานการใช้หลักสูตร และยังคงจัดให้มีการประสานและกำกับดูแลให้ครูสอนและประเมินผลได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร งานด้านการประสานการใช้หลักสูตรจึงนับเป็นภารกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมการประชุม อบรม และสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดประชุม อบรม และสัมมนา เป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างง่าย สะดวก และเป็นการพัฒนาความรู้ให้กับครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดประชุม สัมมนาอย่างเพียงพอ จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริม และสนับสนุนครูได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยเหลือครูโดยให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสื่อการสอนยังไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

ด้านการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดย เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวความคิดของ Ubben and Hughes (อ้างถึงใน มณฑา วิญญูโสภิต, 2547) ที่กล่าวว่า การที่จะเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการในฐานะผู้นำทางวิชาการได้นั้นผู้บริหารจะต้องมีพฤติกรรมการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และสอดคล้องกับแนวความคิดของ Davis and Thomas (1989) ที่ได้สรุปว่า ผู้บริหารจะต้องมีขอบข่ายพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการตรวจสอบ

ความก้าวหน้าด้านวิชาการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ Heck et al (อ้างถึงใน มณฑา วิญญูโสภิต, 2547) ที่ได้เสนอแนะว่าการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นโครงสร้างการทำงานที่แสดงว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเรียนเพื่อแจ้งผลการเรียนและผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเป็นข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการที่ให้โรงเรียนทุกโรงเรียนจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเรียน และสอดคล้องกับแนวความคิดของ รุ่งच्छตาพร เวหะชาติ (2550) ที่กล่าวว่า หลักฐานการศึกษาเป็นเอกสารแสดงข้อมูลและสถานภาพทางการศึกษาของนักเรียนที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำเพื่อใช้สำหรับการตรวจสอบ สื่อสาร ส่งต่อและรับรองผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งเอกสารสำคัญที่ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลและหลักฐานสำหรับตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ได้แก่ 1) แบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) เอกสารบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียน 3) เอกสารรายงานผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนรายบุคคล 4) เอกสารระเบียบสะสม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษารายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อโรงเรียนค่อนข้างน้อย โรงเรียนจึงไม่ได้รายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียนเท่าที่ควร

ด้านการบริหารเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวความคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่สามารถจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้การสอนในห้องเรียนหยุดชะงักลงได้ก็จะสามารถเพิ่มเวลาในการเรียนได้เต็มที่ นักเรียนอาจจะจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับแนวความคิดของ Ubben and Hughes (อ้างถึงใน มณฑา วิญญูโสภิต, 2547) ที่กล่าวว่า การที่จะเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการในฐานะผู้นำทางวิชาการได้นั้นผู้บริหารจะต้องมีพฤติกรรมด้านการทำงานตามเวลาที่กำหนด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้ที่สามารถควบคุมนโยบายเรื่องการบริหารเวลา สามารถที่จะเพิ่มเวลาสำหรับการเรียน เพิ่มศักยภาพและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้นได้สอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องความสำคัญของเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ของ มณฑา วิญญูโสภิต (2547) ที่กล่าวว่า เวลาที่ใช้ในการทำงานด้านการสอนของครู นับเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนเวลาที่สูญเสียไปในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการจะไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การบริหารเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนมิให้สูญเสียไปโดยเหตุอันไม่จำเป็น จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างต่อเนื่องเต็มที่ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามจัดกิจกรรมเสริมโดยไม่ให้กระทบต่อเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ มีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ จะต้องดำเนินการก่อนวันสำคัญนั้นเพราะเป็นวันปิดเรียนจึงอาจไม่สามารถหลีกเลี่ยงการกระทบต่อเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งโรงเรียนยังต้องดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อสนองต่อนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จึงอาจเป็นผลให้การจัดกิจกรรมเสริมโดยไม่ให้กระทบต่อเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้ยาก

ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุฬห์จิต ใบลี (2547) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1-2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1-2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในบทบาทของผู้นำทางวิชาการในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการมากมายในการสนับสนุนความพยายามของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ยนต์ ชุ่มจิต (2553) ที่กล่าวโดยสรุปว่าการพัฒนาครูมีความสำคัญ ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครู ทำให้ครูมีสมรรถภาพในการสอน มีความรอบรู้ในทางวิชาการและวิชาชีพมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาต่อ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพครูมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพครูในการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้นำทางวิชาการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ได้กำหนดมาตรการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโดยสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูทุกคนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาต่อ ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าครูที่ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีจะมีความสามารถในการทำงานวิจัยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูที่ได้รับการพัฒนาดำเนินการขยายผลให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รับทราบเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูแต่ละคนมีภาระงานหลักในด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะต้องรับผิดชอบค่อนข้างมากอยู่แล้ว จึงอาจไม่สามารถขยายผลการเรียนรู้ให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

ด้านการอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในด้านการอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน สอดคล้องกับแนวความคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ที่กล่าวว่า การอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียนของผู้บริหารนั้น จะช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับนักเรียนและกับครู ซึ่งปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการอันใกล้ชิดและเป็นกันเองแบบนี้ ผู้บริหารจะได้รับข้อมูลมากมายในด้านความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสสื่อสารเป้าหมายระดับต่างๆ ของโรงเรียนให้กับนักเรียนและครูทราบ และผู้บริหารก็จะรู้ว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างในโรงเรียน นอกจากนี้การที่ผู้บริหารอยู่ในโรงเรียนและมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครูและนักเรียน ยังจะส่งผลดีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของครูและนักเรียนอีกด้วย และสอดคล้องกับแนวความคิดของ Ewan (อ้างถึงใน มณฑา วิญญูโสภิต, 2547) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียนว่า เป็นสิ่งที่ผู้นำทางวิชาการต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ กล่าวคือ สามารถทำงานกับครูในโรงเรียนได้อย่างใกล้ชิด มีความสามารถในการแบ่งปันความรู้ทางการวิจัยกับผู้ร่วมงาน สามารถนำกระบวนการประเมินผลไปใช้ และการที่จะรู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นในทุกๆ ชั้นเรียนเพื่อจะได้ช่วยเหลือครู หน้าที่ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะต้องเปรียบเสมือนห้องสมุดสำหรับการค้นคว้าหาคำตอบ เป็นผู้ช่วยหาคำตอบถึงปัญหาที่ยากหรือการคิดในเรื่องต่างๆ มีความคิดที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถขึ้นมาในโรงเรียน

ใช้เวลาว่างกับคณะครูเพื่อได้ใกล้ชิดและมีโอกาสพูดคุยเรื่องใหม่ๆ หรือวัตถุประสงค์ของการทำงาน ในปีต่อๆ ไป ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพและทำงานใกล้ชิดกับครูจะสามารถเปลี่ยนทัศนคติของครูที่ไม่ไว้วางใจ มาเป็นเข้าใจ นับถือและไว้วางใจผู้บริหารเสมือนเป็นผู้นำทางวิชาการของเขาได้ทันที

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติภารกิจอยู่ภายใน โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการปฏิบัติภารกิจในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้มีการกำหนด มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ วิธีการประเมินผล ด้านผู้เรียน ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ อีกทั้งโรงเรียนจะต้อง ดำเนินการด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) ให้ได้คุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการ ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพบปะกับนักเรียนแบบเป็น กันเองอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภารกิจที่ต้องรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวนมาก จึงอาจไม่มีเวลาที่จะพบปะกับนักเรียนแบบเป็นกันเองอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการจัดสิ่งจูงใจให้กับครู ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้าน การจัดสิ่งจูงใจให้กับครู โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชาติ วิลาศรี (2549) ที่ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู และสอดคล้องกับ แนวความคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ที่กล่าวว่า บทบาทสำคัญอันหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดให้มีเกณฑ์หรือโครงสร้างการให้รางวัลแก่ ความพยายามของครู ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรให้สิ่งจูงใจเป็นรางวัลสำหรับความพยายามโดยใช้วิธีการ ที่หลากหลาย เช่น การยอมรับ การให้คำชมเชย การจัดพิธีมอบรางวัล เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้มีโอกาสแสดงผลงาน ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการ แสดงผลงานของครู อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ครูได้สร้างผลงานและนวัตกรรมใหม่ๆ สำหรับใช้ในการ จัดการเรียนสอน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดตามมาอีกด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครูมีห้องทำงาน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่สะดวกสบาย เอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูอาจจะยังต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการในเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานตามความต้องการของครู และข้อจำกัด ด้านอาคาร สถานที่ และงบประมาณไม่เอื้อต่อการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่ครู

ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ทางวิชาการ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพร อุณากรสวัสดิ์ (2536) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้เพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วีระชาติ วิลาศรี (2549) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ห้องแนะแนว ระบบอินเทอร์เน็ต สื่อ และอุปกรณ์ต่างๆ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ และผู้บริหารสถานศึกษาปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ของ มณฑา วิญญูโสภิต (2547) ที่กล่าวว่า การจะจัดให้มีสิ่งที่จะส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ที่ดีขึ้นในโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ภาวะผู้นำในการที่ปรับปรุงบรรยากาศของโรงเรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้อจำกัดของงบประมาณจึงทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมและโครงการอย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ควรเป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน และเสริมสร้างให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและนำความต้องการของครูมาใช้ประกอบในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อสามารถกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนอย่างครอบคลุมทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาถึงความต้องการของครูประกอบการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนให้แก่ผู้ปกครองและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องทราบด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสื่อสารโดยการพบปะโดยตรงในรูปแบบการสนทนา การประชุม การสื่อสารผ่านป้ายประกาศ และการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาประชาสัมพันธ์เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการกำหนดให้ครูไปสังเกตการสอนของครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนและ

เพื่อนครูอื่น ๆ เพื่อครูผู้สอนจะได้นำข้อค้นพบมาปรับปรุง พัฒนาการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูไปสังเกตการสอนของครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนและเพื่อนครูอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการเสนอของบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำช่วยเหลือ สนับสนุนครูในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยเหลือครูโดยให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับทัศนคติและให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น รวมถึงต้องรายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมาจากหลากหลายอาชีพร่วมกันค้นหา แนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหาได้อย่างรอบด้าน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษารายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริม นอกเหนือจากเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยอาจจัดในช่วงเวลาพักกลางวันหรือตอนเย็นหลังเลิกเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามจัดกิจกรรมเสริมโดยไม่ให้กระทบต่อเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาขยายผลให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นรับทราบ โดยอาจใช้เวลาในช่วงพักกลางวันหรือหลังเลิกเรียน เพื่อให้ครูและบุคลากรทุกคนได้รับความรู้อย่างทั่วถึงและเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูที่ได้รับการพัฒนาดำเนินการขยายผลให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รับทราบเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรเวลาเพื่อพบปะกับนักเรียนแบบเป็นกันเอง ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียนแล้ว ยังทำให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบข้อมูลตามความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงและ พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพบปะกับนักเรียนแบบเป็นกันเองอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรอำนวยความสะดวกให้แก่ครู โดยจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานให้ครูได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ และเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีสิ่งจูงใจที่จะพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครูมีห้องทำงาน อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่สะดวกสบายเอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม โครงการ และวิธีการที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านอื่น ๆ

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน มีองค์ประกอบย่อยด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชาลี มณีศรี. (2538). *การนิเทศการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- ประยูร อาคม. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขละบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- พระมหาพิทยา จันทรวงษ์. (2558). *การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.สมุทรสาคร*. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/30119>
- พัฒนา อำทำว. (2548). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณฑา วิญญูโสภิต. (2547). *การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ภาควิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา: ผู้บริหาร (การศึกษา)* มื่ออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิรุฬห์จิต ไบลี. (2547). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1-2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วีระชาติ วิลาศรี. (2549). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2556). *รายงานสารสนเทศ ประจำปี 2556*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559*. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ.2544*. กรุงเทพมหานคร: แมทพอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร บุตรเมือง. (2555). *พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มสาครบุรี* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.สืบค้นจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V71/v71d0120.pdf>
- อรพร อุณากรสวัสดิ์. (2536). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่* สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาคม วัดไธสง. (2547). *หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อารมณ ฉนวนจิตร. (2552). *การนิเทศการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์.(2538) *การบริหาร: ทักษะและการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.

ภาษาอังกฤษ

- Davis, G.A., & Thomas, M.A. 1989. *Effective schools and effective teachers*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hallinger, P., & Murphy, J. 1985. Assessing the Instructional Management Behaviors of Principals. *Elementary School Journal*, 86, 217-247.
- Knezevic, S.J. 1984. *Administration of public education*. New York: Harper and Row Publishers.
- Krejcie, Robert V., and Daryie W.Morgan. 1970. "Determining Sampling size for research Activity". *Journal For Education and Phisological Measurment*,3 (November) : 608.